

PALKKARYHMÄJAON MUUTOKSET 1.7.2020 ALKAEN

Palkkaryhmäjaotteluun on tulossa muutoksia 1.7.2020 alkaen ja nyt työnantajien onkin hyvä tarkistaa omien työntekijöiden palkkaryhmän tilanne!

Uuden henkilökohtaisia avustajia koskevan valtakunnallisen työehtosopimuksen (1.2.2020 - 30.4.2021) myötä palkkaryhmäjako muuttuu 1.7.2020 alkaen. Tähän asti noudatetaan edellisen työehtosopimuksen (Henkilökohtaisia avustajia koskeva valtakunnallinen työehtosopimus 1.2.2018 - 31.1.2020) määräyksiä palkkaryhmäjaon osalta.

Palkkaryhmä A:n kriteerit pysyvät entisellään. Työntekijälle maksetaan siis palkkaryhmän A mukaista tuntipalkkaa, jos hänen työtehtävänsä eivät ole sellaisia, että ne oikeuttaisivat palkkaryhmän B mukaiseen tuntipalkkaan. B-palkkaryhmän kriteerit sen sijaan muuttuvat.

On tärkeä huomioida, että työehtosopimuksen palkkaryhmillä ei puututa henkilökohtaisen avun luonteeseen tai sisältöön. Henkilökohtainen apu määritellään lainsäädännössä ja ihmisoikeusasiakirjoissa.

B-palkkaryhmään kuuluvat työtehtävät 1.7.2020 alkaen

Uuden työehtosopimuksen mukaan 1.7.2020 alkaen työntekijälle maksetaan vähintään palkkaryhmä B:n mukaista tuntipalkkaa, mikäli hänen työtehtäviinsä pysyvästi sisältyy sellaisia vaativia omahoidollisia, kommunikaatioon liittyviä, tai muita tehtäviä, jotka tämän työehtosopimuksen neuvotteluosapuolet ovat yhteisesti vahvistaneet palkkaryhmään B kuuluvaksi.

B-palkkaryhmään vahvistetut tehtävät löytyvät työehtosopimuksen liitteestä B-palkkaryhmään kuuluvat työtehtävät (Liite 2). Lista on tyhjentävä, eli vain tässä listassa mainitut asiat kuuluvat B-palkkaryhmään. B-palkkaryhmään kuuluvia työtehtäviä 1.7.2020 alkaen ovat:

- **Työntekijän suorittama katetrointi**
- **Lääkkeiden itsenäinen jakaminen**
 - Jos työnantaja valvoo työntekijän tekemän lääkkeiden jaon ja on vastuussa siitä, ei kyseessä ole itsenäinen lääkkeiden jakaminen eikä näin ollen palkkaryhmän B mukainen työtehtävä. Työnantajan valvomisella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että hän pystyy itse varmistumaan, mitä lääkettä otetaan ja kuinka paljon, tai miten lääkkeet asetetaan dosettiin.
 - Jos työntekijä suorittaa lääkkeiden jakamisen eli käytännössä ottaa lääkkeet paketista ja laittaa ne avustettavan henkilön saataville esimerkiksi dosettiin, ilman että työnantaja tätä valvoo, on kyse lähtökohtaisesti palkkaryhmän B mukaisesta työtehtävästä.
- **Pistoksena annettavat lääkkeet**

- Työntekijä annostelee insuliinin tai muun lääkkeen ja suorittaa sen pistämisen.
- **Vaativa haavanhoito**
 - Esimerkiksi pysyvä tai toistuva painehaavanhoito.
- **Hengityskoneen käytössä avustaminen**
 - Lähtökohtaisesti hengityskoneen käytössä avustaminen on palkkaryhmän B mukainen työtehtävä. Jos työnantaja kuitenkin pystyy asentamaan hengityslaitteen liitännän (maskin), ei kyseessä ole palkkaryhmään B kuuluva työtehtävä, vaikka hengityslaitte tukisi kokonaisvaltaisesti hengitystä ja pysyvyyssedellytys täyttyisi.
 - Uniapnean ylipainehengityshoito ei ole palkkaryhmään B kuuluva työtehtävä, vaikka pysyvyyssedellytys täyttyisi.
- **Cystofix (suprapubinen katetri)**
 - Pelkkä virtsankeräyspussin tyhjentäminen tai vaihtaminen on palkkaryhmään A kuuluva työtehtävä.
- **Avanteet**
 - Työntekijän työtehtäviin kuuluu avannepussin tyhjentäminen ja avanteen pohjalevyn vaihtaminen.
- **PEG-ruokintaletku**
 - Ravinnonsiirtoletkun liittäminen ravintoliuospulloon tai -pussiin tai ravintoliuoksen tiputusnopeuden säätäminen eivät lähtökohdiltaan ole palkkaryhmän B mukaisia työtehtäviä. Myöskään letkun huuhtelu ei ole lähtökohtaisesti palkkaryhmään B kuuluva työtehtävä.
 - Jos työntekijän pysyvänä työtehtävänä on PEG-letkun vaihtaminen, on kyse palkkaryhmän B mukaisesta työtehtävästä.
- **Suolen toimintaan ja tyhjennykseen liittyvät toimenpiteet**
 - Esimerkiksi tuseeraus tai suolen toimittaminen peräpuikolla tai pienoisperäruiskeella.
- **Puhetulkkaus, taktiilin, viittomakielen tai pistekirjoituksen käyttäminen**
 - Työntekijän päivittäisiin työtehtäviin kuuluu puhetulkkauksen taktiilin, pistekirjoituksen tai viittomakielen käyttäminen ja edellä mainitut kommunikaation taidot toimivat avun saajan kommunikoinnin edellytyksenä.
- **Intiimihygieniä**
 - Genitaalialueiden puhtaanapito tai vastaavat tehtävät, jotka edellyttävät välitöntä kosketusta genitaalialueisiin.

Työntekijä ei siis enää 1.7.2020 alkaen kuulu B-palkkaryhmään sillä perusteella, että hänen työtehtäviinsä pysyvästi sisältyy sellaisia hoidollisia tehtäviä, jotka vaativat erityistä osaamista tai koulutusta, vaan työehtosopimuksen liitteenä oleva lista toimii tyhjentävänä B-palkkaryhmän määrittäjänä.

Vaikka B-palkkaryhmään kuuluvien työtehtävien lista onkin tyhjentävä, joudutaan tulkintaa mahdollisesti tekemään listassa mainittujen työtehtävien sisällä. Viime kädessä Heta-liitto ja JHL päättävät, milloin kyse on B-palkkaryhmään kuuluvasta työtehtävästä.

Esimerkki 1: Työntekijä selvittää yksittäisissä kommunikaatitilanteissa joitakin työnantajan satunnaisia sanoja, mutta tehtävän kokonaisuus ei edellytä puhetulkkausta. Kyse ei ole avun saajan kommunikaation edellytyksestä, eikä siten oikeuta B-palkkaryhmän mukaiseen tuntipaikkaan.

Esimerkki 2: Työntekijän työtehtäviin kuuluu suihkussa avustaminen. Työntekijän tehtävänä on esimerkiksi pidellä suihkupäätä tai ojentaa pesuaineita. Välitöntä kosketusta genitaalialueisiin ei kuitenkaan ole. Tällöin kyse ei ole B-palkkaryhmään kuuluvasta intiimihygienian hoidosta.

Pysyvyyskriteeri

Kuten edellisessäkin työehtosopimuksessa, myös uudessa työehtosopimuksessa B-palkkaryhmään kuulumisen edellytyksenä on, että B-palkkaryhmään oikeuttavat tehtävät ovat pysyvä osa työntekijän työnkuvaa ja ne toistuvat ainakin tietyin väliajoin. Pysyvyyttä arvioidaan aina tapaus- ja työntekijäkohtaisesti. Työtehtävän ei tarvitse toistua päivittäin tai viikoittain kyseisen työntekijän kohdalla, jotta pysyvyydedellytys täyttyisi.

Vain väliaikaisesti työntekijän työtehtäviin kuuluvat tehtävät eivät lähtökohtaisesti siis täytä pysyvyyden edellytystä. Palkkaryhmää ei myöskään voida vaihdella tilanteen mukaan (esimerkiksi työvuoroittain), vaan kyseessä tulee olla pysyvä tila.

Esimerkki 3: Työntekijän työtehtäviin kuuluu avanteen pohjalevyn vaihtaminen. Tämä työtehtävä on ainoa B-palkkaryhmään kuuluvien työtehtävien listassa mainittu tehtävä, joka kyseisen työntekijän työtehtäviin kuuluu ja se toistuu joissakin työvuoroissa. Tästä huolimatta työntekijän palkan tulee olla B-palkkaryhmän mukainen, eikä sitä voida maksaa vain esimerkiksi niistä työvuoroista, jolloin kyseinen työtehtävä on suoritettu.

Palkkoja ei saa alentaa

Palkkaryhmämuutosten myötä voi esiintyä joitakin harvinaisia tilanteita, joissa työntekijä ei palkkaryhmämuutosten myötä enää kuulukaan B-palkkaryhmään, vaan on 1.7.2020 alkaen A-palkkaryhmän piirissä. Vaikka näin kävisikin, ei työntekijän henkilökohtaista tuntipalkkaa voida siitä huolimatta alentaa. Tämä on määritelty työehtosopimuksen liitteenä olevassa palkkasopimuksessa. Onkin siis erittäin tärkeä varmistua siitä, etteivät työntekijöiden palkat muutosten myötä laske.

Tällainen tilanne voisi olla kyseessä silloin, kun työntekijälle on maksettu B-palkkaryhmän mukaista tuntipalkkaa, koska hänen työtehtäviinsä kuuluu hoidollisia erityistä osaamista tai koulutusta vaativia työtehtäviä, jotka ovat aiemman työehtosopimuksen mukaisesti B-palkkaryhmän mukaiseen palkkaan oikeuttavia, mutta kyseisiä tehtäviä ei ole määritelty uuden työehtosopimuksen B-palkkaryhmään kuuluvien työtehtävien listassa.

Esimerkki 4: Työntekijän tuntipalkka on 1.3.2020 alkaen 12,32 euroa. Hän kuuluu B-palkkaryhmään, koska hänen työhönsä kuuluu hoidollisia erityistä osaamista vaativia työtehtäviä, joita ei kuitenkaan ole mainittu uuden työehtosopimuksen mukaisessa B-palkkaryhmään oikeuttavien työtehtävien listassa. 1.7.2020 alkaen työntekijä kuuluu palkkaryhmään A, mutta hänen palkkaansa ei tästä huolimatta saa alentaa, joten tuntipalkka on 1.7.2020 jälkeen edelleen 12,32 euroa.

Useimmiten B-palkkaryhmään kuuluvien työntekijöiden työtehtäviin kuuluu tehtäviä, jotka ovat työehtosopimuksen liitteessä mainittu B-palkkaryhmään kuuluvaksi, jolloin palkkaryhmä pysyy edelleen samana. Mikäli kuitenkin esiintyy tilanne, jossa palkkaryhmä vaihtuisi B:stä A:han,

suosittelemme tarkistamaan mitä työsopimuksessa palkkaryhmästä on sovittu ja ottamaan yhteyttä [HetaHelp-neuvontaan](#).

Menettely palkkaryhmän muuttamiseksi

Mikäli muutoksia työntekijän palkkaryhmään on 1.7.2020 tiedossa, tulee näistä ilmoittaa hyvissä ajoin myös kuntaan. Jos palkkaryhmä sen sijaan pysyy samana, palkkaryhmää koskevat uudistukset eivät aiheuta toimenpiteitä.

Työehtosopimukseen perustuvat kulut ovat vammaispalvelulain tarkoittamia lakisääteisiä kuluja, jotka voidaan maksaa henkilökohtaisen avun päätöksen nojalla. B-palkkaryhmän mukaista tuntipalkkaa ei tarvitse anoa, vaan se perustuu ilmoitukseen. Työnantajan tulee ilmoittaa kuntaan, mihin palkkaryhmään hänen kukin työntekijänsä kuuluu. Palkkaryhmän ilmoittaminen voidaan tehdä vapaamuotoisesti, mutta Hetan nettisivuilta löydät myös valmiiksi tätä varten laaditun [lomakkeen palkkaryhmäilmoitusta varten](#). Ilmoitukseen voi olla tarpeen antaa lisätietoa kyseisistä B-palkkaryhmään oikeuttavista työtehtävistä.

Ilmoitus kannattaa tehdä mahdollisimman pian, jotta muutostarpeet olisivat kunnan tiedossa jo hyvissä ajoin ennen palkkaryhmän kriteerien muuttumista. Tämän jälkeen kannattaa selvittää vammaispalvelusta, onko ilmoitus vastaanotettu ja tarvittavat muutokset tehty. Mikäli palkkaryhmän muuttaminen ei syystä tai toisesta etene, kannattaa kunnalle tehdä kirjallinen hakemus, jossa vaaditaan palkkaryhmän muuttamista. Tällöin viranhaltijan tulee antaa asiasta perusteltu ja valituskelpoinen hallintopäätös.

Mikäli palkkaryhmäjaottelun muutos herättää kysymyksiä, otathan yhteyttä [HetaHelp-neuvontapalveluun!](#)

Heta-liiton uutiskirjeissä käsitellään yksittäisiä henkilökohtaisen avustajan työnantajuuteen liittyviä kysymyksiä. Jos Heta-liiton uutiskirjeitä välitetään eteenpäin, tulee kirjeen sisältö välittää lyhentämättömänä ja muokkaamattomana sekä mainita lähde. Heta-liiton uutiskirjeitä on mahdollista hyödyntää esimerkiksi vammaispalvelun viranomaisviestintää täydentävänä materiaalina mutta ei sen korvaajana. Jos kirjettä hyödynnetään viranomaisviestinnässä, tulee viranomaisen aina varmistua välittämiensä tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.